

Karol Popiołek
(Poznań-Gniezno)
<https://orcid.org/0000-0001-6674-9899>

DOSTĘPNOŚĆ CYFROWA STRON INTERNETOWYCH WEDŁUG STANDARDU WCAG

Abstract

This paper explores the actual state of digital accessibility of the websites of Polish public institutions in the light of the requirements of the WCAG standard. Based on audit experience and analysis of specific examples, the author highlights a number of irregularities in the implementation of accessibility declarations, lack of transparency in their placement, as well as numerous technical errors that make it difficult for persons with disabilities to use discussed websites. The absence of response from the Ministry of Digital Affairs to email communication or the failure to publish monitoring reports are indicative of certain problems, such as low awareness of the issue, ineffective sanctions and insufficient institutional oversight.

Keywords

digital accessibility, WCAG, website testing, persons with disabilities

W dzisiejszym świecie cyfrowym dostępność stron internetowych ma znaczenie kluczowe¹. W Polsce regulacje dotyczące dostępności treści cyfrowych opierają się na wytycznych WCAG (Web Content Accessibility Guidelines)², które określają standardy ułatwiające korzystanie z Internetu osobom z różnymi rodzajami nie-

¹ Autor artykułu ukończył kurs audytowania dostępności stron internetowych zgodnie ze standardem WCAG (Web Content Accessibility Guidelines) organizowany przez Ministerstwo Cyfryzacji w roku 2025.

² W3C 2018.

pełnosprawności. WCAG to zbiór międzynarodowych standardów opracowanych przez W3C, których celem jest zapewnienie równego dostępu do treści internetowych. Obecnie obowiązującą wersją jest WCAG 2.1, ale w przyszłości planowane jest wdrożenie WCAG 2.2.

Celem niniejszego opracowania jest przeprowadzenie analizy rzeczywistego poziomu dostępności cyfrowej witryn internetowych polskich instytucji publicznych w kontekście wymogów standardu WCAG. Praca, wykorzystując wyniki audytów oraz analizę wybranych przypadków, identyfikuje uchybienia w zakresie realizacji deklaracji dostępności, ich nieczytelnego umiejscowienia, a także błędy techniczne utrudniające korzystanie z serwisów osobom z niepełnosprawnościami. Artykuł omawia również czynniki determinujące taki stan rzeczy, w tym ograniczoną świadomość problematyki dostępności, brak efektywnych mechanizmów egzekwowania przepisów oraz niewystarczający nadzór ze strony właściwych instytucji.

Metodologia oparta jest o analizę wymogów WCAG w wersji 2.1 oraz wykorzystanie ich do testów wybranych stron WWW w celu sprawdzenia ich zgodności ze standardem WCAG. Testy przeprowadzono w sposób zautomatyzowany (np. za pomocą specjalnych wtyczek do przeglądarki internetowej) oraz manualny poprzez inspekcję kodu strony WWW. Uzyskane wyniki zostały przeanalizowane w celu wyłonienia najczęściej występujących błędów i problemów. Przeprowadzono także przegląd wybranych, dostępnych publicznie wyników audytów stron WWW w celu ustalenia najczęściej występujących błędów.

Wtyczne WCAG opierają się na czterech podstawowych zasadach:

- postrzegalność – treści muszą być przedstawione w sposób umożliwiający ich odbiór różnymi zmysłami (np. teksty alternatywne dla obrazów, odpowiedni kontrast kolorów);
- funkcjonalność – interakcje na stronie muszą być dostępne dla wszystkich użytkowników, np. poprzez nawigację klawiaturą;
- zrozumiałość – informacje i sposób ich prezentacji muszą być czytelne i przewidywalne;
- solidność – treści muszą być kompatybilne z różnymi technologiami wspomagającymi, np. czytnikami ekranowymi.

W Polsce zasady WCAG są uregulowane w Ustawie o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych³. Zgodnie z prawem, wszystkie instytucje publiczne, w tym urzędy, szkoły i szpitale, mają obowiązek dostosowania swoich serwisów internetowych do wymogów WCAG 2.1 na poziomie AA. Obowiązek zapewnienia dostępności cyfrowej produktów i usług wynika także z prawa Unii Europejskiej⁴.

³ Ustawa z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych.

⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/882 z dnia 17 kwietnia 2019 r.

Obowiązek stosowania WCAG dotyczy głównie:

- jednostek administracji publicznej,
- uczelni wyższych,
- instytucji kulturalnych,
- podmiotów realizujących usługi publiczne,
- innych organizacji korzystających z funduszy publicznych.

Sektor prywatny nie jest prawnie zobowiązany do stosowania WCAG, ale wkrótce ma się to zmienić. Dlatego coraz więcej firm wdraża te standardy dobrowolnie, chcąc zwiększyć dostępność swoich usług. Dostrzegają one, że wdrożenie zasad WCAG niesie wiele korzyści, w tym:

- zwiększenie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami,
- poprawę doświadczenia użytkownika dla wszystkich,
- lepszą optymalizację zawartości strony (wyszukiwarki preferują dostępne strony),
- zgodność z regulacjami prawnymi, co minimalizuje ryzyko kar finansowych w wyniku ewoluującego prawodawstwa.

Osoby, którym dostępność cyfrowa pomaga w normalnym uczestnictwie w życiu społecznym, można podzielić na kilka grup:

- osoby niewidome i niedowidzące, w tym z różnymi wadami wzroku (m.in. daltonizm, ograniczone pole widzenia, trudności w postrzeganiu kolorów),
- osoby głuche i niedosłyszające,
- osoby z niepełnosprawnością ruchową,
- osoby starsze, z zaburzeniami poznawczymi.

Możliwości poznawcze i fizyczne z wiekiem ulegają zwykle stopniowej degradacji, między innymi w zakresie pogorszenia wzroku, możliwości koncentracji czy sprawności dłoni. Choć osoby starsze nie są formalnie traktowane jak osoby z niepełnosprawnościami, także potrzebują odpowiednio przygotowanych stron WWW, zwłaszcza że ich kompetencje cyfrowe bywają niższe niż u ogółu społeczeństwa. Dostępność cyfrowa może im pomóc w codziennych sprawach, których coraz więcej można (a niekiedy trzeba) załatwić przy pomocy narzędzi komunikacji elektronicznej.

Cyfryzacja usług publicznych stale postępuje. Przykładowo państwowy serwis usług dla obywateli mObywatel.pl jest stale rozwijany⁵. Za proces ten odpowiada specjalnie utworzony organ centralny – Ministerstwo Cyfryzacji. Zostało ono pierwotnie powołane w roku 2011⁶ jako Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, a następnie wydzielone jako osobne ciało w roku 2015. Przejściowo zlikwidowane

⁵ Ministerstwo Cyfryzacji 2025.

⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 listopada 2011 r.

w roku 2020⁷, działa ponownie od 2023 r.⁸ Niezależnie od aktualnej formy prawnej, organ ten od lat uznaje dostępność cyfrową za wysoki priorytet – cyfryzacja to bowiem nie tylko rozwój, ale także po prostu dostosowanie się do wymogów współczesnego świata.

Pomimo jasnych wytycznych WCAG osoby z niepełnosprawnościami wciąż jednak napotykać liczne trudności podczas korzystania ze stron internetowych. Do najczęstszych problemów należą:

- brak tekstów alternatywnych dla grafik – osoby niewidome lub niedowidzące korzystające z czytników ekranowych nie mogą zrozumieć treści zawartych w obrazach, jeśli nie są one odpowiednio opisane;
- niski kontrast kolorystyczny – użytkownicy z problemami ze wzrokiem mają trudności z odczytaniem treści na stronach o niewystarczającym kontraście między tekstem a tłem;
- niedostosowanie do nawigacji klawiaturą – osoby z niepełnosprawnością ruchową często korzystają z klawiatury zamiast myszy, a wiele stron internetowych nie umożliwia sprawnej nawigacji za pomocą klawisza Tab;
- nieprawidłowe działanie czytników ekranowych – strony, które nie są poprawnie zakodowane, mogą utrudniać korzystanie z technologii wspomagających, takich jak *screen readers*;
- nagłe zmiany treści i brak przewidywalności – osoby z zaburzeniami kognitywnymi (np. dysleksja, ADHD) mogą mieć trudności z przetwarzaniem dynamicznie zmieniających się treści, gdy nie są one odpowiednio oznaczone;
- brak napisów w materiałach wideo – osoby niesłyszące nie mają dostępu do treści multimedialnych, jeśli filmy nie posiadają napisów lub transkrypcji;
- zbyt skomplikowany język – treści napisane trudnym, specjalistycznym językiem mogą być niezrozumiałe dla wielu użytkowników, w tym dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Mimo że przepisy prawne zobowiązują instytucje publiczne do stosowania WCAG, ich wdrażanie napotyka szereg problemów. Do najważniejszych wyzwań należą:

- brak świadomości i wiedzy – wiele instytucji nie ma wystarczających informacji na temat standardów WCAG, co prowadzi do błędów w implementacji;
- koszty wdrożenia – modernizacja stron internetowych i aplikacji mobilnych zgodnie z wytycznymi WCAG może być kosztowna, zwłaszcza dla mniejszych instytucji;

⁷ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 października 2020 r.

⁸ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 kwietnia 2023 r.

- brak specjalistów – w Polsce wciąż brakuje ekspertów zajmujących się dostępnością cyfrową, co utrudnia skuteczne wdrożenie standardów;
- opór organizacyjny – niektóre instytucje traktują WCAG jako dodatkowe obciążenie, a nie jako sposób na poprawę dostępności;
- niedostateczna kontrola i egzekwowanie przepisów – choć ustawa o dostępności cyfrowej przewiduje sankcje, ich egzekwowanie bywa niewystarczające, co sprawia, że wiele stron nadal nie spełnia standardów;
- problemy techniczne – dostosowanie starszych systemów informatycznych do wymogów WCAG bywa trudne i wymaga dużych nakładów pracy.

Jako że wiele stron internetowych w Polsce nadal nie spełnia wymogów dostępności, co utrudnia lub uniemożliwia korzystanie z nich przez osoby z niepełnosprawnościami, konieczne jest szersze stosowanie wytycznych WCAG oraz regularne audyty dostępności serwisów internetowych.

AUDYT DOSTĘPNOŚCI CYFROWEJ

Kluczową metodę oceny, czy dana strona internetowa spełnia wymagania WCAG i jest dostępna dla osób z niepełnosprawnościami, stanowi audyt dostępności cyfrowej. Obejmuje on obejmując kilka istotnych etapów.

1. Na początku stosuje się narzędzia automatyczne, które pozwalają wykryć najbardziej oczywiste problemy związane z dostępnością. Do popularnych narzędzi tego typu należą:
 - WAVE (Web Accessibility Evaluation Tool) – wykrywa błędy związane z kontrastem, brakującymi tekstami alternatywnymi dla obrazów, strukturą nagłówków itp.;
 - Axe Accessibility Checker – rozszerzenie do przeglądarek, które analizuje kod strony pod kątem zgodności z WCAG;
 - Google Lighthouse – narzędzie audytujące m.in. dostępność i wydajność;
 - Silktide Accessibility Checker – narzędzie wykrywające błędy na stronach WWW, generuje raporty, podaje wskazówki dotyczące naprawy.
2. Automatyczne narzędzia wykrywają jedynie część problemów. Kolejnym etapem jest analiza manualna, obejmująca:
 - sprawdzenie struktury nagłówków – ocena, czy są one logicznie uporządkowane i pomagają w nawigacji;
 - analiza etykiet formularzy – formularze powinny mieć odpowiednio powiązane etykiety, aby były czytelne dla czytników ekranu;
 - testowanie kontrastu kolorystycznego – sprawdzenie, czy tekst jest czytelny dla osób z wadami wzroku;

- sprawdzenie czytelności treści – ocena, czy strona nie zawiera zbyt skomplikowanego języka.
3. Najlepszym sposobem na ocenę rzeczywistej dostępności strony jest testowanie jej przez osoby z różnymi niepełnosprawnościami. Mogą one wykryć problemy, których nie dostrzeże audytor. W testach biorą wówczas udział:
- osoby niewidome korzystające z czytników ekranu (np. JAWS, NVDA, VoiceOver);
 - osoby z ograniczoną mobilnością testujące nawigację klawiaturą i urządzeniami asystującymi;
 - osoby niedosłyszące sprawdzające dostępność treści audiowizualnych (np. obecność napisów);
4. Po przeprowadzeniu audytu tworzony jest raport zawierający:
- listę wykrytych błędów i naruszeń WCAG,
 - szczegółowe opisy problemów wraz z ich wpływem na użytkowników,
 - rekomendacje dotyczące poprawy dostępności.
5. Po wdrożeniu poprawek konieczne jest przeprowadzenie ponownej oceny, aby upewnić się, że wszystkie problemy zostały skutecznie rozwiązane.

Regularne audyty i wdrażanie WCAG to klucz do zapewnienia, że strona internetowa będzie dostępna dla wszystkich użytkowników, niezależnie od ich ograniczeń.

DOSTĘPNOŚĆ CYFROWA DOKUMENTÓW

Zgodnie z międzynarodowymi standardami (np. WCAG) dostępność dotyczy nie tylko stron internetowych, ale również dokumentów cyfrowych, które stanowią istotny nośnik komunikacji w organizacjach i w przestrzeni publicznej. Dostępność cyfrowa dokumentów to kluczowy element zapewnienia równego dostępu do informacji dla wszystkich użytkowników, w tym osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

Dokumenty, takie jak pliki PDF, Word (DOCX), prezentacje PowerPoint (PPTX) czy arkusze kalkulacyjne, muszą być przygotowane w sposób, który umożliwi pełne korzystanie z ich treści osobom z niepełnosprawnościami, w tym osobom niewidomym, słabowidzącym, niesłyszącym, z ograniczeniami motorycznymi lub intelektualnymi. Nieprzystosowane dokumenty mogą stanowić poważną barierę w dostępie do wiedzy, usług czy informacji. Dlatego dokumenty muszą być dostępne także dla osób, które korzystają z technologii wspomagających, takich jak czytniki ekranu, oprogramowanie do powiększania tekstu czy urządzenia sterowane głosem.

Na dostępność cyfrową dokumentów składają się następujące elementy:

1. Struktura dokumentu:

- nagłówki i hierarchia: dokumenty muszą zawierać prawidłowo oznaczoną strukturę nagłówków (H1, H2, H3), aby osoby niewidome lub słabowidzące mogły łatwo zrozumieć hierarchię treści; w przypadku plików PDF i Word, nagłówki powinny być tagowane, aby programy czytające potrafiły je odczytać;
- akapity i lista punktowa: treść dokumentu powinna być podzielona na logiczne sekcje z użyciem akapitów; listy punktowe, numerowane i tabele również powinny być dobrze sformatowane, aby programy wspomagające mogły je prawidłowo zinterpretować.

2. Teksty alternatywne dla obrazów i grafik:

- wszystkie obrazy, wykresy, tabele i inne elementy graficzne powinny mieć przypisany odpowiedni tekst alternatywny (tzw. *alt text*); osoby niewidome, korzystające z czytników ekranu, muszą mieć dostęp do informacji, które są zawarte w grafikach;
- w przypadku wykresów i diagramów tekst alternatywny powinien wyjaśniać, co one przedstawiają, aby osoby z niepełnosprawnością wzroku mogły w pełni zrozumieć zawartość dokumentu.

3. Kontrast i czytelność:

- tekst na tle powinien być wystarczająco kontrastowy, aby osoby słabowidzące mogły łatwo go przeczytać; zbyt mały kontrast lub zbliżone kolory mogą sprawić, że treść będzie nieczytelna;
- należy unikać używania bardzo małych czcionek; optymalny rozmiar czcionki to minimum 12 pt (punktów), aby tekst był wyraźnie widoczny.

4. Dostępność formularzy:

- jeśli dokument zawiera formularze, każde pole formularza powinno mieć odpowiednią etykietę; dodatkowo, pola powinny być oznaczone w sposób umożliwiający nawigację za pomocą klawiatury i czytników ekranu;
- ważne jest także, aby formularze były odpowiednio sformatowane – wszystkie instrukcje i komunikaty (np. błędy wypełnienia) muszą być czytelne i łatwe do zrozumienia.

5. Tabele:

- tabele w dokumentach powinny zawierać nagłówki kolumn i wierszy, aby programy wspomagające mogły odczytać ich strukturę; tabele bez oznaczenia nagłówków mogą być trudne do zrozumienia, szczególnie dla osób z dysfunkcją wzroku;
- ważne jest również, aby tabele nie były zbyt skomplikowane – im prostsza struktura, tym łatwiejsza w odbiorze dla użytkowników.

6. Nawigacja i możliwość poruszania się po dokumencie:

- osoby korzystające z klawiatury lub innych urządzeń wspomagających powinny mieć możliwość łatwego poruszania się po dokumencie; w plikach PDF czy Word odpowiednia nawigacja między sekcjami, stronami i elementami formularzy pozwala na swobodne korzystanie z dokumentu;
- w przypadku dużych dokumentów, takich jak podręczniki czy raporty, warto dodać spis treści lub linki umożliwiające szybkie przejście do interesujących fragmentów.

7. Dostępność dokumentów PDF:

- PDF, jako popularny format dokumentów, może sprawiać szczególne trudności. Warto pamiętać, że PDF-y muszą być odpowiednio tagowane, aby mogły być prawidłowo odczytane przez czytniki ekranu; zwykły PDF, który jest jedynie zbiorem obrazów, będzie trudny do przetworzenia przez technologie wspomagające;
- w przypadku dokumentów PDF należy korzystać z narzędzi do tworzenia dostępnych PDF-ów (np. Adobe Acrobat), które umożliwiają dodanie tagów i opisów alternatywnych.

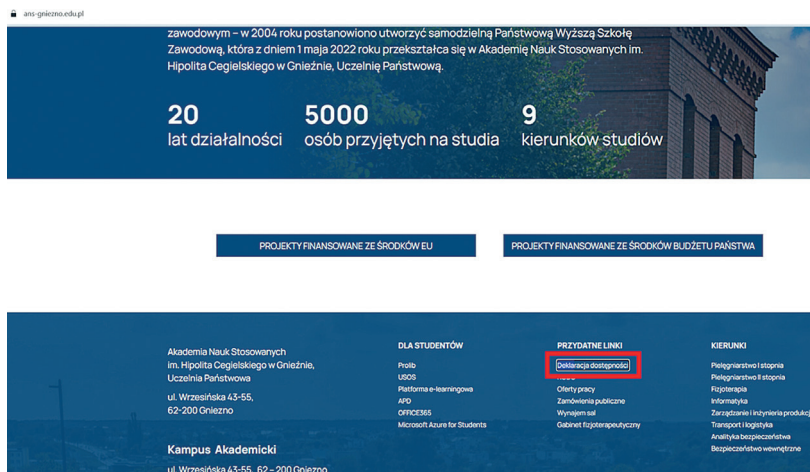
Do narzędzi i technologii wspomagających dostępność dokumentów należą:

- programy czytające ekrany: oprogramowanie typu JAWS, NVDA czy VoiceOver niezbędne do nawigowania po dokumentach przez osoby niewidome i słabowidzące;
- oprogramowanie powiększające tekst – programy takie jak ZoomText pomagające osobom słabowidzącym w powiększaniu treści dokumentu;
- zarządzanie formatowaniem w aplikacjach biurowych: Microsoft Word i Google Docs oferują funkcje, które umożliwiają tworzenie dostępnych dokumentów, np. narzędzia do tworzenia nagłówków, tabel czy alternatywnych opisów dla grafik;
- PDF Accessibility Checker – narzędzia typu PAC 3 pozwalają na sprawdzenie, czy pliki PDF są dostępne i zgodne z wymaganiami.

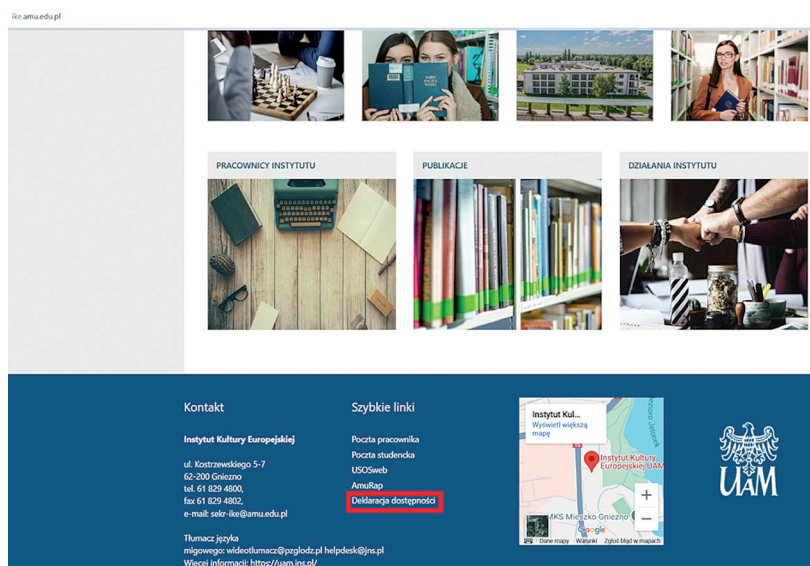
DEKLARACJA DOSTĘPNOŚCI CYFROWEJ

Konieczność dostosowania stron WWW do potrzeb osób z niepełnosprawnościami została dostrzeżona przez ustawodawcę w ustawie z roku 2019. Wcześniej świadomość wagi dostosowywania serwisów internetowych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami była raczej niewielka. Aktualnie zainteresowanie faktycznym dostosowaniem stron WWW do odpowiednich standardów nadal nie jest bardzo duże, powszechne jest natomiast publikowanie tzw. deklaracji dostępności – jako że dostosowanie stron WWW do potrzeb osób z niepełnosprawnościami formalnie nie jest konieczne, ale deklaracji dostępności przepisy wymagają. Jest ona ze-

stawem informacji na temat stanu dostępności serwisu WWW, a także dostępności architektonicznej budynków, w których mieści się dana instytucja.

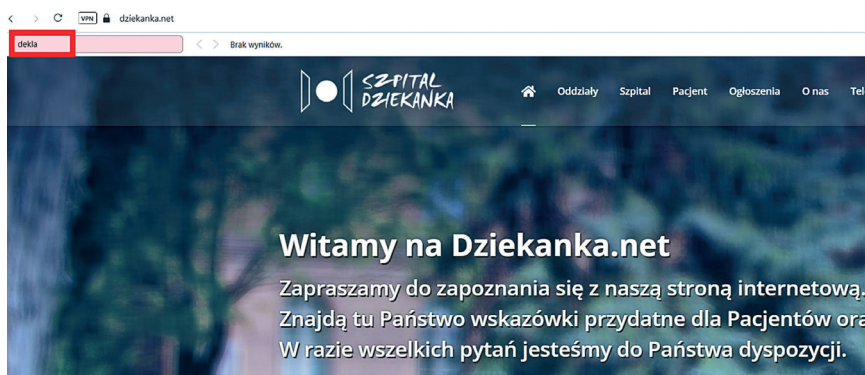
Rys. 1. Przykład poprawnie zamieszczonej deklaracji dostępności na stronie <ans-gniezno.edu.pl>. Opracowanie własne [dostęp: 2025-04-25].

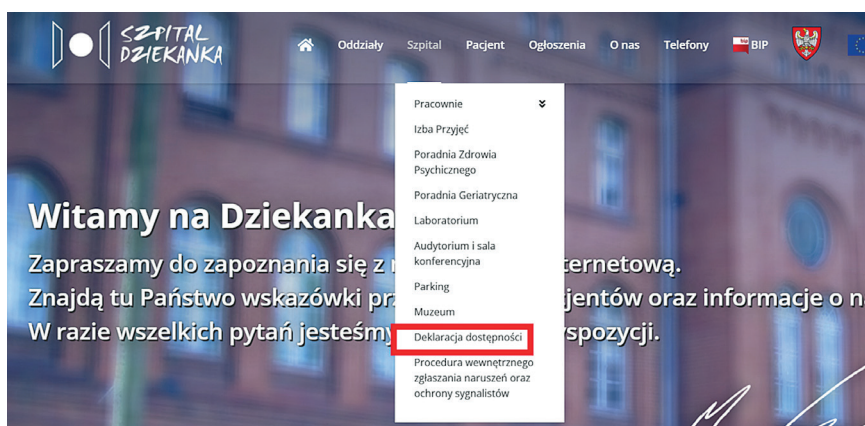
Rys. 2. Przykład poprawnie zamieszczonej deklaracji dostępności na stronie <ike.amu.edu.pl>. Opracowanie własne [dostęp: 2025-04-26].

Deklaracja jest nie tylko obowiązkowa (pod sankcją kar finansowych), ale też musi być sporządzona według określonych wymagań. Obejmują one konieczną

zawartość oraz znaczniki HTML (ang. *HyperText Markup Language*, hipertekstowy język znaczników). Sama deklaracja dostępności musi być dostępna w sposób cyfrowy (tzn. w formie zwykłego tekstu bez grafiki), aby wszystkie zainteresowane osoby mogły zapoznać się z jej całością. Brakuje jednak przepisów (a nawet dobrych praktyk), które określałyby, gdzie konkretnie na stronie WWW deklaracja dostępności powinna być zamieszczona. Sprawia to niekiedy, że choć obowiązek publikacyjny jest formalnie spełniony, osoby z niepełnosprawnościami napotykają trudności z odnalezieniem dokumentu w serwisie. W optymalnej sytuacji skorzystanie z opcji „znajdź” (dostępnej w menu każdej przeglądarki lub pod skrótem klawiszowym CTRL+F) na głównej stronie WWW instytucji i wpisanie słowa „deklaracja” powinno wystarczyć, aby odnaleźć link do tego dokumentu.

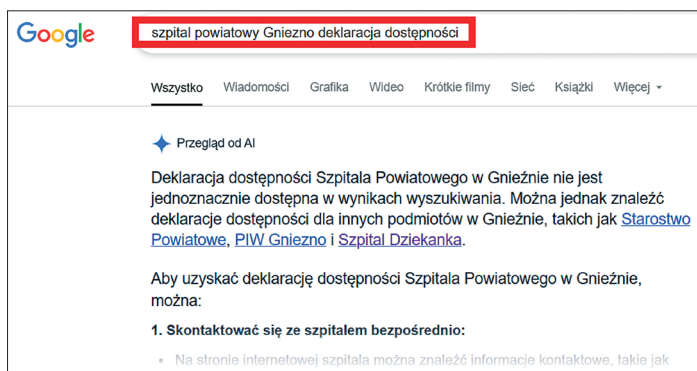
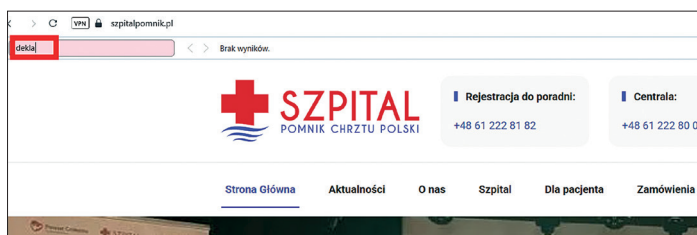
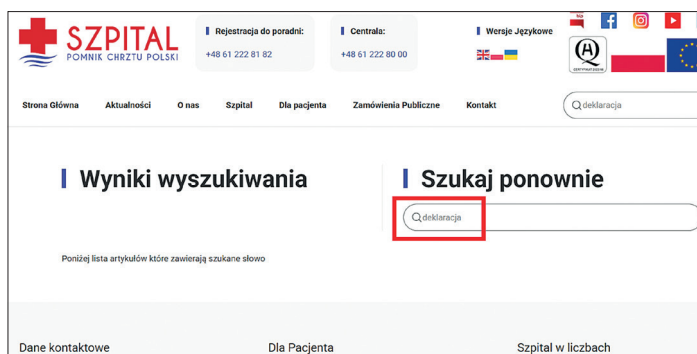
Rys. 3. Przykład problematycznego (aczkolwiek akceptowalnego) zamieszczenia deklaracji na stronie dziekanka.net. Nie można jej odszukać wyszukaniem tekstu, gdyż jest ukryta w menu. Opracowanie własne [dostęp: 2025-04-26].

Rys. 4. Przykład odnalezienia deklaracji w jednym z linków rozwijanego menu na stronie <dziekanka.net>. Opracowanie własne [dostęp: 2025-04-26].

Autor niniejszej publikacji wielokrotnie miał problem z odnalezieniem deklaracji dostępności. Zdarzały się przypadki zamieszczania dwóch takich dokumentów na jednej stronie WWW – wersji aktualnej (nowszej) i poprzedniej (starej), która nie została usunięta. Trudno wymagać od użytkownika, aby za każdym razem musiał sprawdzać aktualność danej deklaracji.

Deklaracje wykonane są także często wadliwie pod względem technicznym – nie mają odpowiednich tagów albo są w innym formacie niż HTML (np. PDF lub DOCX).

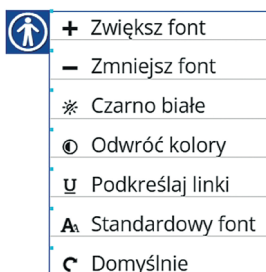

Rys. 5, 6, 7. Brak deklaracji na stronie <szpitalpomnik.pl>. Wyszukiwanie tekstowe, wyszukiwarka wbudowana w stronę ani wyszukiwanie w Google nie zwróciły żadnych wyników. Opracowanie własne [dostęp: 2025-05-12].

Inną kwestią jest obowiązek stworzenia publikacji deklaracji dostępności wyłącznie w języku polskim. Odcina to od informacji wielu potencjalnych użytkowników niepolskojęzycznych. Strony WWW są przecież dostępne na całym świecie, a ich użytkownicy mają prawo je przeglądać w wybrany przez siebie sposób, np. za pomocą czytnika ekranu. Bez dostępu do informacji z deklaracji łatwy dostęp jest utrudniony lub niemożliwy.

Kolejnym przykładem złych praktyk jest celowe niewdrażanie zasad dostępności cyfrowej. Część instytucji po prostu nie wypełnia zobowiązań wynikających z aktualnego prawa, bez względu na kary (i potrzeby osób niepełnosprawnych).

Innym problemem bywa używanie przestarzałych narzędzi, które nie działają poprawnie i nie oferują odpowiedniej dostępności strony. To przypadki, w których wprowadzenie działania w celu dopełnienia obowiązku zostało podjęte, ale nie dołożono należytej staranności.

Rys. 8. Menu wtyczki teoretycznie wspomagającej obsługę strony <dziekanka.net> przez osoby z niepełnosprawnościami. Opracowanie własne [dostęp: 2025-05-14].

Real Accessibility
By REALMEDIA.IT

Download

Details | Reviews | Installation | Development | [Support](#)

Description

Real Accessibility plugin adds very easy to use & intuitive accessibility toolbar to your website.

Real Accessibility Features:

- Increase font/text size
- Decrease font/text size
- Turn Black&White view
- Invert website colors
- Highlight all links with underline
- Use more readable font (Arial)
- Remove text attributes

Version	1.0
Last updated	9 years ago
Active installations	2,000+
WordPress version	3.0.1 or higher
Tested up to	4.3.34
Languages	See all 8
Tags	accessibility grayscale toolbar

Rys. 9. Specyfikacja wtyczki do systemu zarządzania treścią WordPress (zainstalowana na <dziekanka.net>) przedstawiona na stronie <wordpress.org/plugins/real-accessibility/>. Wiadac m.in. ostatnią datę aktualizacji wtyczki sprzed dziewięciu lat temu, co całkowicie ją dyskwalifikuje. Opracowanie własne [dostęp: 2025-05-14].

OCENA DOPEŁNIENIA OBOWIĄZKU ZAPEWNIENIA DOSTĘPNOŚCI CYFROWEJ PRZEZ WYBRANE INSTYTUCJE

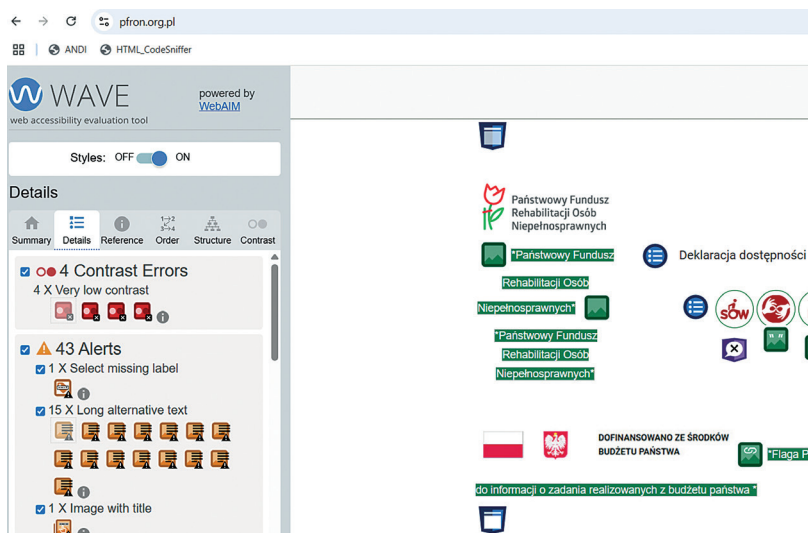
Testy automatyczne stron internetowych

Aktualnie odsetek stron internetowych spełniających wszystkie wymogi dostępności cyfrowej (pełna zgodność z WCAG 2.1) jest znikomy. Do tej grupy nie zaliczają się niekiedy nawet strony instytucji, które świadczą usługi bezpośrednio osobom z niepełnosprawnościami (np. PEFRON).

Na potrzeby tego studium badania narzędziami do automatycznego sprawdzania stanu dostępności cyfrowej (według standardu WCAG) w sposób uproszczony poddano kilka wybranych ważnych państwowych serwisów WWW:

- www.pfron.org.pl;
- www.nfz.gov.pl;
- www.prezydent.pl.

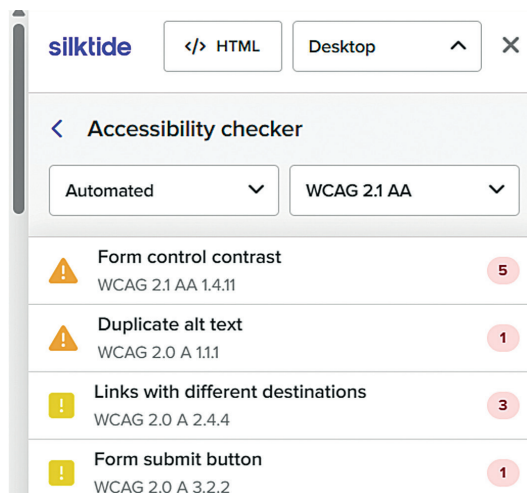
Sprawdzenie stron polegało na inspekcji przeprowadzonej przy wykorzystaniu dwóch wtyczek do przeglądarki Google Chrome: Wave⁹ oraz Silktide Accessibility Checker¹⁰. Testy wykonano 12 czerwca 2025 r. na stronach głównych wymienionych serwisów.

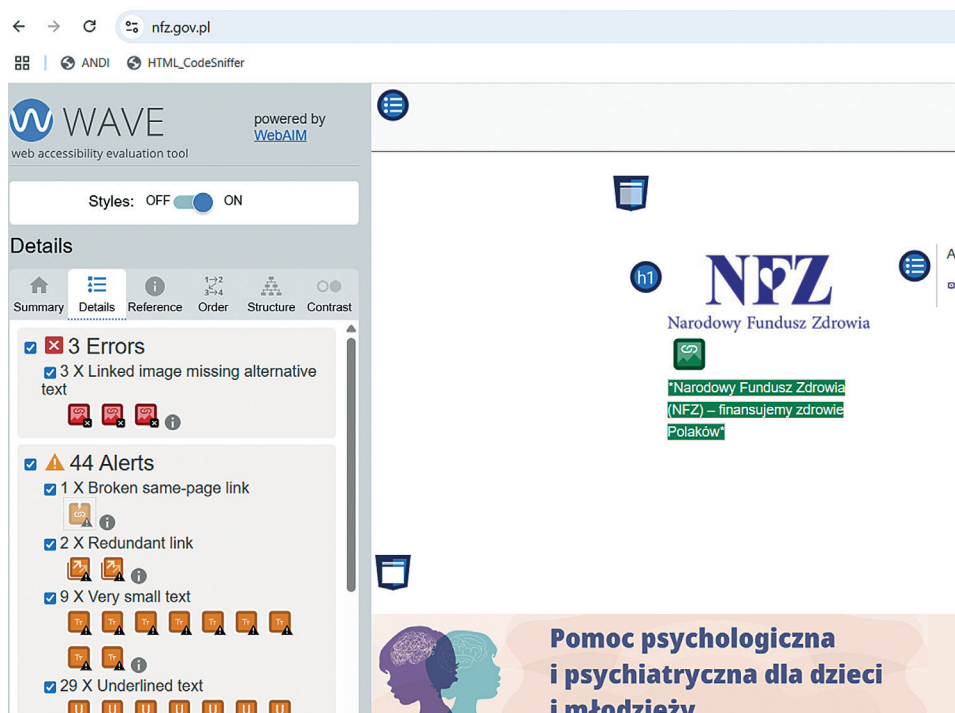
Rys. 10. Badanie strony PEFRON-u wtyczką Wave wykazuje błędy dotyczące m.in. zbyt niskiego kontrastu, etykiet formularzy, tekstów alternatywnych i inne. Opracowanie własne [dostęp: 2025-06-12].

⁹ WebAIM 2025.

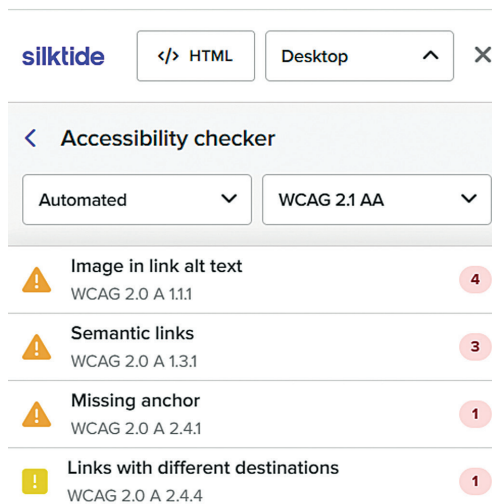
¹⁰ Silktide Accessibility Checker 2025.

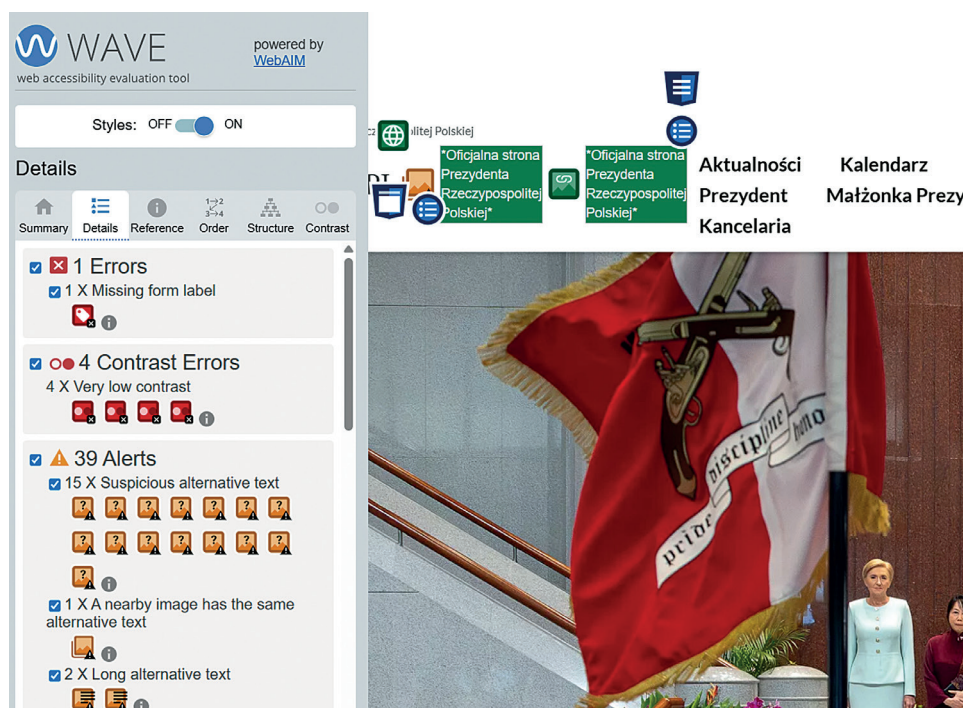
Rys. 11. Badanie strony PEFRON-u wtyczką Silktide Accessibility Checker wykazuje błędy dotyczące m.in. zbyt niskiego kontrastu, linków, etykiet formularzy, tekstów alternatywnych i inne. Opracowanie własne [dostęp: 2025-06-12].

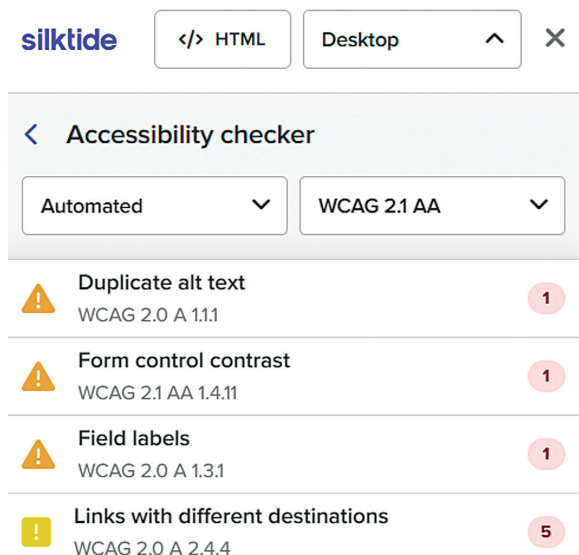
Rys. 12. Badanie strony NFZ wtyczką Wave wykazuje błędy dotyczące m.in. linków, zbyt małego tekstu, tekstów alternatywnych i inne. Opracowanie własne [dostęp: 2025-06-12].

Rys. 13. Badanie strony NFZ wtyczką Silktide Accessibility Checker wykazuje błędy dotyczące m.in. linków, tekstów alternatywnych i inne. Opracowanie własne [dostęp: 2025-06-12].

Rys. 14. Badanie strony Prezydenta RP wtyczką Wave wykazuje błędy dotyczące m.in. etykiet formularzy, zbyt niskiego kontrastu, tekstów alternatywnych i inne. Opracowanie własne [dostęp: 2025-06-12].

Rys. 15. Badanie strony Prezydenta RP wtyczką SilkTide Accessibility Checker wykazuje błędy dotyczące m.in. kontrastu, tekstów alternatywnych, linków i inne. Opracowanie własne [dostęp: 2025-06-12].

Wybrane do zbadania strony WWW już w pierwszych prostych, automatycznych testach wykazują brak pełnej zgodności z dostępnością cyfrową według WCAG, mimo że są to serwisy kluczowych instytucji państwowych. Jest to szczególnie niezrozumiałe w przypadku stron instytucji ochrony zdrowia (PEFRON i NFZ) obsługujących przecież internautów z niepełnosprawnościami. Wydawałoby się, że po stronie Prezydenta RP również można się spodziewać szczególnej dbałości o spełnianie norm.

Kompleksowe audyty stron internetowych

Testy automatyczne stron WWW należy weryfikować manualnym audytem ich kodu HTML – po pierwsze w celu potwierdzenia wykrytych błędów, po drugie zaś – znalezienia innych, niewykrytych w testach automatycznych. Aby ustalić katalog najczęstszych błędów, wybrano kilka raportów opublikowanych w 2025 roku z audytów stron następujących instytucji:

- CBA <www.edu.cba.gov.pl> wykonanego przez S2 Projekt Sp. z o.o.¹¹;

¹¹ Raport z audytu dostępności cyfrowej strony internetowej Centralnego Biura Antykorupcyjnego [online].

- gminy Jastrzębie-Zdrój <<https://jastrzebie.pl/>> wykonanego przez Stebel Consulting¹²;
- Bytomskiego Mieszkania (jednostki budżetowa gminy Bytom) <www.bm.bytom.pl> wykonanego przez Reddog Systems Przemysław Bąchorek¹³;
- urzędu gminy Cisna <www.gminacisna.pl> wykonanego przez CBI24 sp. z o.o.¹⁴

Wyniki analizy raportów zestawia poniższa tabela, ustrukturyzowana według niezgodnych ze standardem WCAG kluczowych elementów dostępności cyfrowej:

- alternatywa w postaci tekstu (dostępny tekst do każdego elementu strony WWW),
- brak pułapki na klawiaturę (zawsze można nawigować klawiaturą w każdym menu),
- możliwość pominięcia bloków,
- tytuły stron (wpisane i dostępne),
- kolejność fokusu,
- widoczny fokus (widać aktualną pozycję znacznika nawigacji).

Tabela 1. Zestawienie wybranych elementów w wynikach audytów stron WWW. Opracowanie własne.

	Alternatywa w postaci tekstu	Brak pułapki na klawiaturę	Możliwość pominięcia bloków	Tytuły stron	Kolejność fokusu	Widoczny fokus
CBA	niespełnione	niespełnione	niespełnione	spełnione	niespełnione	niespełnione
Jastrzębie-Zdrój	niespełnione	spełnione	niespełnione	spełnione	spełnione	niespełnione
Bytom	niespełnione	spełnione	spełnione	spełnione	niespełnione	niespełnione
Cisna	niespełnione	spełnione	spełnione	spełnione	spełnione	spełnione

Wniosek jest prosty – wszystkie badane strony WWW wykazują błędy w zakresie spełniania wymogów dostępności cyfrowej. Szczególnie niepokoi brak w zakresie alternatywy w postaci tekstu. Bez zapewnienia takiej możliwości osoba mająca problem ze wzrokiem i korzystająca z czytnika ekranu (czytnik rozpoznaje tylko tekst) nie będzie mogła w pełni korzystać z serwisu. W zdecydowanej większości wypadków nie ma natomiast pułapki na klawiaturę, co oznacza, że nawigacja wyłącznie z poziomu klawiatury jest możliwa. Połowa stron pozwala na pomi-

¹² Raport z audytu WCAG 2.1 serwisu internetowego gminy Jastrzębie-Zdrój [online].

¹³ Raport z audytu dostępności cyfrowej dla Bytomskiego Mieszkania [online].

¹⁴ Raport z audytu dostępności cyfrowej strony internetowej urzędu gminy Cisna [online].

ianie bloków, co również ułatwia osobom z niepełnosprawnościami korzystanie ze strony. Wszystkie serwisy mają tytuły stron, połowa zaś spełnia kryterium kolejności fokusu, czyli pozwala w sposób logiczny i spójny nawigować na przykład klawiaturą. Większość stron nie oferuje widocznego fokusu. Może to utrudniać orientację w elementach składowych serwisu.

Walidator W3C do sprawdzania dostępności cyfrowej stron internetowych

Przykładem darmowego narzędzia do sprawdzania stanu dostępności cyfrowej stron WWW jest The W3C Markup Validation Service – aplikacja opracowana przez Konsorcjum W3C¹⁵ udostępniające standardy wspierające sieć opartą na zasadach dostępności, internacjonalizacji, prywatności i bezpieczeństwa.

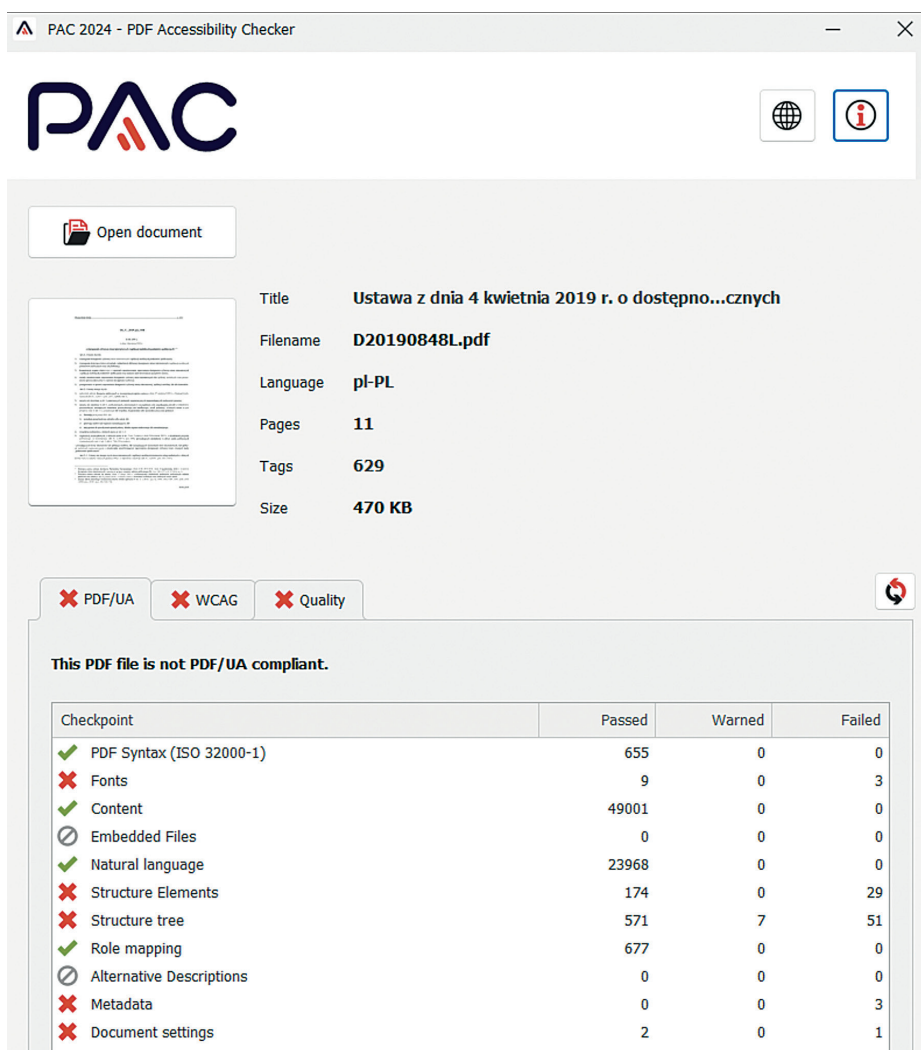
Walidator W3C jest narzędziem ogólnego zastosowania, które jednak nie będzie pomocne w profesjonalnym audytowaniu stron. Pełna, rzetelna diagnostyka wymaga bardziej wyspecjalizowanych narzędzi, np. w formie wtyczek do przeglądarki (zob. sekcja poświęcona testom automatycznym stron internetowych). Z powodu ograniczonych możliwości tego walidatora doświadczeni audytorzy prowadzący szkolenia w tym zakresie również zalecają inne narzędzia. Podobnie audyty zlecone przez samorządy i instytucje publiczne, przeprowadzane przez wyspecjalizowane firmy, nie posługują się narzędziem dostarczanym przez W3C.

Testy automatyczne dokumentów

Dokumenty w formatach typu PDF lub Word również powinny spełniać zalecenia dotyczące m.in. kontrastu, oznaczania nagłówków, tekstów alternatywnych czy czcionek. Także w tym obszarze poziom dostępności jest generalnie niewystarczający. Jako dobitny przykład można wskazać pobraną ze stron sejmowych ustawę o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych¹⁶ zapisaną w formie pliku PDF. Jego zgodność ze standardami dostępności cyfrowej sprawdzono za pomocą przeznaczonego do tego programu PDF Accessibility Checker 2024.

¹⁵ The W3C Markup Validation Service 2025.

¹⁶ Ustawa z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych.

PAC 2024 - PDF Accessibility Checker

PAC

Open document

Title Ustawa z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępno...cznych

Filename D20190848L.pdf

Language pl-PL

Pages 11

Tags 629

Size 470 KB

PDF/UA WCAG Quality

This PDF file is not PDF/UA compliant.

Checkpoint	Passed	Warned	Failed
✓ PDF Syntax (ISO 32000-1)	655	0	0
✗ Fonts	9	0	3
✓ Content	49001	0	0
⊗ Embedded Files	0	0	0
✓ Natural language	23968	0	0
✗ Structure Elements	174	0	29
✗ Structure tree	571	7	51
✓ Role mapping	677	0	0
⊗ Alternative Descriptions	0	0	0
✗ Metadata	0	0	3
✗ Document settings	2	0	1

Rys. 16. PDF Accessibility Checker 2024 wskazał wiele błędów w pliku z ustawą o dostępności cyfrowej, są to m.in. nieodpowiednie czcionki, elementy struktury, metadane. Opracowanie własne.

PODSUMOWANIE

Przyczyn niskiej dostępności cyfrowej można doszukiwać się w kilku obszarach. Pierwszym jest prawdopodobnie nadal niezbyt wysoka świadomość potrzeb osób z niepełnosprawnościami, które przecież mają pełne prawo do uczestnictwa w życiu publicznym, w tym do korzystania ze stron WWW.

Kolejną kwestią jest brak nieuchronnych i dotkliwych kar za niedostosowanie stron WWW do obowiązujących standardów. Prawo wymaga jedynie zamieszczenia poprawnie sporządzonej deklaracji dostępności – i tylko niedopełnienie tego obowiązku grozi karą pieniężną do 5 000 zł. Jest to kwota stosunkowo niska, zwłaszcza że jest to pułap maksymalny, a przed jej nałożeniem wydawca strony otrzymać musi dwa monity wykazujące jej niezgodność z wymogami prawnymi¹⁷. Skutkuje to sytuacją, w której niedostępna cyfrowo strona WWW nie narusza regulacji, o ile informuje o tym stanie w deklaracji dostępności.

Dużym problemem jest także techniczny aspekt procesu dostosowywania stron związany z lukami kompetencyjnymi w tym obszarze. Zaradzić temu próbują organizacje pozarządowe popularyzujące dostępność cyfrową. Najważniejszą jest zapewne Fundacja Widzialni oferująca wsparcie przy tworzeniu dostępnych treści¹⁸.

Przykład bierności w zakresie dostępności cyfrowej idzie jednak z samej góry. Ministerstwo Cyfryzacji jest ustawowo zobowiązane do corocznego monitoringu stanu dostępności cyfrowej stron polskich instytucji¹⁹ i publikowania jego rezultatów w Biuletynie Informacji Publicznej. Ten obowiązek został jednak spełniony tylko raz – w roku 2021 za rok poprzedni²⁰. Wysłany przez autora niniejszego opracowania do Ministerstwa e-mail z zapytaniem o przyczyny tego stanu rzeczy w chwili oddawania tekstu do redakcji pozostawał bez odpowiedzi.

A przecież dbanie o dostępność cyfrową dokumentów to nie tylko kwestia zgodności z przepisami. To przede wszystkim troska o umożliwienie wszystkim użytkownikom, niezależnie od ich sprawności, pełnego dostępu do informacji. Zastosowanie odpowiednich standardów dostępności, takich jak poprawne formatowanie, oznaczenie, dodawanie tekstów alternatywnych czy odpowiedni kontrast, pozwala na tworzenie dokumentów, które mogą być wykorzystywane przez szeroką grupę osób, w tym osoby z niepełnosprawnościami. Warto w to inwestować – wymaga to jednak zdecydowanych działań w obszarze edukacji, ale także technologii i legislacji.

DIGITAL ACCESSIBILITY OF WEBSITES IN THE LIGHT OF THE WCAG STANDARD

Summary

In this study, the author assesses whether digital accessibility of Polish public institution websites complies with the WCAG standard. The author notes that the obligation to publish accessibility statements is often approached perfunctorily, as the documents are difficult to find, technically

¹⁷ Art. 12 Ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych.

¹⁸ Fundacja Widzialni 2025.

¹⁹ Ibidem.

²⁰ Ministerstwo Cyfryzacji 2020.

flawed or out of date. Many institutions do not adhere to the regulations, expecting no real consequences. Case studies show that even key public services (e.g. National Health Fund, State Fund for Rehabilitation of Disabled People, prezydent.pl) feature major accessibility errors. The reviewed audits reviewed showed recurring errors on websites. The problems should be attributed to low awareness, poor state oversight, insufficient enforcement of regulations and the use of outdated tools. State agencies responsible for supervising digital accessibility should exercise stricter control, clarify legal obligations and undertake measures to improve the accessibility of digital content for persons with disabilities and elderly users.

Bibliografia

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/882 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie wymogów dostępności produktów i usług, PE/81/2018/REV/1, Dz.U. L 151 z 7.06.2019, s. 70-11.
- Fundacja Widzialni 2025, Strona główna Fundacji Widzialni [online]. Fundacja Widzialni [dostęp: 2025-04-30]. Dostępny w Internecie: <<https://www.widzialni.org>>.
- Ministerstwo Cyfryzacji 2020, Stan dostępności cyfrowej stron internetowych podmiotów publicznych – wyniki badania automatycznego za rok 2020 [online]. Ministerstwo Cyfryzacji [dostęp: 2025-06-17]. Dostępny w Internecie: <<https://mc.bip.gov.pl/ogloszenia/stan-dostepnosci-cyfrowej-stron-internetowych-podmiotow-publicznych-wyniki-badania-automatycznego-za-rok-2020.html>>.
- Ministerstwo Cyfryzacji 2025, Rozwój aplikacji mObywatel. Ważna nowelizacja ustawy przyjęta przez rząd [online]. Ministerstwo Cyfryzacji [dostęp: 2025-05-18]. Dostępny w Internecie: <<https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/rozwoj-aplikacji-mobywatel-wazna-nowelizacja-ustawy-przyjeta-przez-rzad>>.
- Raport z audytu dostępności cyfrowej dla Bytomskiego Mieszkania (jednostka budżetowa gminy Bytom) [online]. Reddog Systems Przemysław Bąchorek [dostęp: 2025-06-30]. Dostępny w Internecie: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwi53uretcSQAxX_BdsEHbeME5cQFnoECBkQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.bm.bytom.pl%2Fpliki%2Fraport-strona-20250410%2C942.pdf&usg=AOvVaw0yLWvLqY1aVDzFbdHZf9i_&opi=89978449>.
- Raport z audytu dostępności cyfrowej strony internetowej Centralnego Biura Antykorupcyjnego [online]. S2 Projekt Sp. z o.o. [dostęp: 2025-06-30]. Dostępny w Internecie: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEWjQ7OO5tcSQAxUGcPEDHQYtAu8QFnoECBoQAQ&url=https%3A%2F%2Fcba.gov.pl%2Fftp%2Fdokumenty%2FRaport_z_audytu_dostepnosci_cyfrowej_CBA_nr_7.docx&usg=AOvVaw3PaxMwpY1Xju9huKBA874j&opi=89978449>.
- Raport z audytu dostępności cyfrowej strony internetowej urzędu gminy Cisna [online]. CBI24sp. z o.o. [dostęp: 2025-06-30]. Dostępny w Internecie: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEWjDiuyjtcSQAxXpa_EDHaEkPUoQFnoECBYQAQ&url=https%3A%2F%2Fgminacisna.pl%2Fpl%2FRaport-z-audytu-dostepnosci-cyfrowej-strony-internetowej&usg=AOvVaw04PZQeqD_siMZcYW7r_460&opi=89978449>.
- Raport z audytu WCAG 2.1 serwisu internetowego gminy Jastrzębie-Zdrój [online]. Stebel Consulting [dostęp: 2025-06-30]. Dostępny w Internecie: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiY9uGMtcSQAxU5BdsEHY_qF5wQFnoECB8QAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.jastrzebie.pl%2Ffileadmin%2Fuser-files%2Fa>.

- ktualnosci%2F2025%2Fmarzec%2Fjbo02%2FRAPORT_Z_AUDYTU_WCAG_2.1_jastrzebie_pl.pdf&usg=AOvVaw1q_zNhDp8rk1Vgzj8lZSZj&opi=89978449>.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 kwietnia 2023 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Cyfryzacji, Dz.U. 2023, poz. 781.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 listopada 2011 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji, Dz.U. 2011, nr 250, poz. 1501.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 października 2020 r. w sprawie zniesienia Ministerstwa Cyfryzacji, Dz.U. 2020, poz. 1730.
- Silktide Accessibility Checker 2025, Silktide Accessibility Checker App [online]. Google Chrome Web Store [dostęp: 2025-05-17]. Dostępny w Internecie: <<https://chromewebstore.google.com/detail/silktide-accessibility-ch/mpobacholfblmnpnfbiomjkecoojakah>>.
- Ustawa z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych, Dz.U. 2023, poz. 1440 [online]. ISAP [dostęp: 2025-12-15]. Dostępny w Internecie: <<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20230001440/O/D20231440.pdf>>.
- W3C 2018, Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) 2.1 [online]. World Wide Web Consortium [dostęp: 2025-04-11]. Dostępny w Internecie: <<https://www.w3.org/TR/WCAG21/>>.
- W3C 2025, The W3C Markup Validation Service [online]. World Wide Web Consortium [dostęp: 2025-06-11]. Dostępny w Internecie: <<https://validator.w3.org>>.
- WebAIM 2025, WAVE – Web Accessibility Evaluation Tool [online]. WebAIM [dostęp: 2025-05-17]. Dostępny w Internecie: <<https://wave.webaim.org/>>.